

Magyar zene egy éven át Isztambulban

KISS ESZTER

Isztambul rezidens zenekara lesz a Budapesti Fesztiválzenekar az idei évben, az egy évre szóló együttműködést a török fővárossal a zenekar ma esti koncertjével kezdi meg. Fischer Iván együttese 2014-ben a Cemal Resit Rey Koncertterem rezidens zenekaraként négy alkalommal lép fel a török fővárosban, ahová egy négy országot felölelő, Nyugatról Keletre elnevezésű turné állomásaként érkezett. Isztambul előtt – amely új fejezetet jelent a zenekar életében – Antwerpenben, Innsbruckban és Bazelben is felléptek. A mostani koncertkörútra orosz zeneművekkel indultak, *Borogyin Polovec* táncok című művét, *Prokofjev* 3. zongoraversenyét és *Csajkovszkij* VI. (Patetikus) szimfóniáját játsszák.

Ezeket a műveket a budapesti közönség is meghallgathatja tőlük: vasárnap délután már a Művészetek Palotájában adják elő délután fél négykor, hétfőn és kedden pedig háromnegyed nyolckor. Az együttes már szombaton aktív: fél háromtól és fél öttől a szokásos kakaókoncerttel várja a legkisebbeket a próbateremben, az „éjszakai baglyoknak” pedig ismét vasárnap éjjel fél tizenkettőkor kezdődik a Midnight Music a Millenáris Teátrumában. A későn fekvőknek, azoknak, akik éjjel élnek, már nyolcadik alkalommal rendeznek éjszakai hangversenyt, amelynek programja ezúttal szintén az orosz programból válogat *Alexander Toradze* zongoraművész és a brnói Cseh Filharmonia Énekkara közreműködésével, Fischer Iván vezényletével.

Lezárult a Weöres-emlékévé

Az emlékévé eseményeit összefoglaló kiadvány bemutatójával és egész napos kulturális programokkal zárult a Weöres Sándor Centenárium Év a Művészetek Palotájában tegnap, a magyar kultúra napján, amely egyúttal a költő halálának 25. évfordulója is. Balatoni Monika, az évadot rendező Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára rendkívül sikeresnek értékelte a számos új kötettel, lemezzel, zenei, irodalmi programokkal fémjelzett évadot. (MTI)

Kassai programokat támogatott az MMA

A Kassa Európa kulturális fővárosa 2013 több programjában a Magyar Művészeti Akadémia is részt vett. Így nyíltak meg Kassán többek között Haris László, Orosz István, Prutkay Péter és Stefanovits Péter kiállításai, vetítették Dárday István Márai-filmjét, Káel Csaba Bánk bán-feldolgozását vagy Jankovics Marcell Az ember tragédiája-animációját. (MTI)

Megvannak a Sziget első fellépői

A Queens Of the Stone Age, az új lemezzel visszatérő Placebo, az Imagine Dragons, a Bastille, és a záró fény-és tűzijátékshow-ért felelős Calvin Harris is ott lesz a megszokotthoz képest egy héttel később, augusztus 11-én megnyitó Sziget fesztiválon – közölték a szervezők. A most bejelentett nevek között van továbbá a Klaxons, Stromae, a Starlight Girls és Laidback Luke is. (MTI)

Cseh Tamás a történelem része

A Magyar Nemzeti Levéltárban kezdődik az énekes archívumának feldolgozása

Jelen volt Cseh Tamás özvegye, Császár Bíró Éva, az alkotótárs, Bereményi Géza és az Országgyűlés elnöke, Kövér László is

FOTÓ: TÓTH TIBOR

Megnyílt tegnap, a magyar kultúra napján a budai Várban, a Magyar Nemzeti Levéltárhoz tartozó Mailáth-palotában a Cseh Tamás-archívum. Mostantól nemcsak digitális formában, hanem fizikai valójukban is gyűjtik és feldolgozzák a Cseh Tamáshoz kapcsolódó dokumentumokat.

R. KISS

Császár Bíró Éva, Cseh Tamás özvegye tevékenyen részt vett a gyűjtemény létrehozásában. A megnyitón köszönetet mondott azoknak, akik részt vettek az anyag feldolgozásában és a gyűjtemény elhelyezésében. Külön felhívta a figyelmet a 2013-ban elhunyt Zumbok Ferenc kormánybiztosra, aki a kezdetektől az archívum ügye mellé állt. – Élete utolsó heteiben is szívügye maradt a gyűjtemény jövője. Nagy szerepe volt abban, hogy ez a gyönyörű, felújított tér létrejöhetett – mondta Császár Bíró Éva. A kormánybiztos özvegye két dromokatonát és Zumbok Ferenc szemüvegét ajánlódokozta az archívumnak, ezeket kiállítják a Mailáth-palotában. Az öt helyiség felújításához szükséges

ötvenmillió forintot, valamint a 35 millió forintos működési támogatást a fenntartó Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) állta. A Cseh Tamás-archívum a Magyar Nemzeti Levéltár külön osztályaként működik.

Halász János, az Emmi kultúráért felelős államtitkára szintén régóta támogatója volt az archívum ügyének. „A hetvenes-nyolcvanas években a Cseh-Berményi páros volt a jel, hogy léteznek olyan értelmiségiek, akik nem a rendszer társutasai. Azt tanították meg a hallgatóknak, hogy minden körülmények között vállalják fel önmagukat” – mondta Halász János, aki megnyitóbeszédében a magyar daltörténet egyik legkiemelkedőbb alkotásának nevezte a Cseh-Berményi-életművet. Hanák Gábor történész-filmrendezőt, az Ország-

gos Széchényi Könyvtár (OSZK) Történeti Interjúk Tárának címzetes igazgatóját még Cseh Tamás kérte meg arra, hogy próbálják meg összegyűjteni a pályafutása során készült kép-, hang- és filmfelvételeket. A gyűjtést még az énekes életében el is kezdték. Először 2011-ben számoltak be róla a nagyközönségnek, ezután több rendezvényen is bele lehetett tekinteni az archívum anyagába.

Tavaly, a magyar kultúra napján, Cseh Tamás születésének 70. évfordulóján az OSZK-ban egy napot át böngészhetek a látogatók a több tízezer fotó, profi és amatőr filmfelvétel és digitalizált irat között. Kutatók az év többi részében is elérhetik a gyűjteményt, ahogy a könyvtár más gyűjteményeit is. Ez továbbra is így lesz, a digitalizált anyagok ugyanis mindkét intézménynél elérhetőek lesznek. Az OSZK a Magyar Nemzeti Levéltárral együttműködve gyarapítja tovább a Cseh Tamás-archívumot. A levéltár nemcsak digitális gyűjteményt épít, hanem fizikai valójuk-

ban is gyűjti majd a dokumentumokat. A megnyitó alkalmából rögtön adománnyal gyarapodott az archívum: *Selmezi Levente*, aki az összes valaha megjelent Cseh Tamás-lemezt, kazettát és CD-t összegyűjtötte, az archívumnak ajánlotta fel a gyűjteményét.

A Cseh Tamás-archívum megbízott vezetője továbbra is Hanák Gábor. Elmondása szerint az anyagok feldolgozása mellett a tervek között szerepel egy honlap létrehozása is, ahol a közönség elérheti az archívum válogatott anyagait.

A Magyar Nemzeti Levéltár rögtön megkezdte a Cseh Tamás-archívum anyagainak rendszerezését, feldolgozását. Az énekes 2009-ben hunyt el, tegnap lett volna hetvenegy esztendő. A megnyitón zenesztársa, az egykori Ad Libitum együttes tagja, *Novák János* szóval-talta meg a dalokat. Köztük egy olyat is, amelyet ő zenésített meg. A szöveget akkor írta *Berményi Géza*, amikor Cseh Tamás már súlyos beteg volt, ezért a dal soha nem hangozhatott el az előadásában.

A történelem rekonstruálása

Nagy János szobraiból új kiállítás nyílt · Látható a két főmű, a Kitelepítés és az Esterházy János is

A második kiállítás nyílt meg kedden este Budapest új kiállítóhelyén, a Kárpát-haza Galériában, amelyet a Nemzetstratégiai Kutatóintézetben nyitottak meg októberben, hogy a határon túli magyar alkotók munkásságát megismertessék az anyaországi érdeklődőkkel is. Az első bemutatott Kuti Dénes szavatai festőművésznek szentelték, ezúttal a szintén Magyar Művészeti Akadémiai tagsággal rendelkező, a Párkányhoz közeli Helembán alkotó Nagy János felvidéki szobrászművészre esett a választás.

L Á T - H A T Á S

P. SZABÓ ERNŐ

Nagy János, bár Rákosszentmihályon született, élete és munkássága a Felvidékhez köti. 1961-ben végzett a pozsonyi Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán, majd éveket tanított a komáromi Pedagógiai Főiskolán. 1989-ben ő volt az, aki életre hívta a Csehszlovákiai Magyar Képzőművészek Társaságát, amelynek évenként átelnöke is volt. Műveit számos közgyűjtemény őrzi, többek között a dunaszerdahelyi, komáromi, pozsonyi, érsekújvári, lévai múzeumok. Magyarországon a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum, a nyíregyházi Jósza András Múzeum őrzi tőle alkotásokat, de található műve Rómában, a Vatikáni Gyűjteményben is. 1994-ben Ester-

házy János-díjat kapott, majd 2000-ban a Magyar Köztársaság elnökének aranyérmében is részesült. A Magyar Művészeti Akadémia tagja.

Alkotásai állnak több felvidéki város közterén is. Azonban akkor lenne a legboldogabb, ha az a két műve kerülhetne köztérre, amely a mostani kiállítás bejáratánál fogadja a látogatót. Az egyik kispasztika *Esterházy János* előtt tiszteleg. Előzményei közé tartozik, hogy korábban a szobrász emléktáblát és díjat is készített a Rákóczi Szövetség részére, e munkák során volt alkalma mélyebben megismerni a mártír életét. Így alakult ki benne a meggyőződés, hogy nem az ismert arcot, öltözetet viselő politikust kell megörökítenie, hanem az áldozatot tudatosan vállaló, szenvedéseit értünk felajánló, a szemünk előtt szentté váló embert kell bemutatnia. A szinte testtelen figura, ame-

Névtelen harcosok, akik szinte összenőttek a lovukkal

FOTÓ: BÉRES ATTILA

lyet a pasztika megörökít, nekifeszül a két oldalán látható fémformáknak, amelyek egyszerre idézik a keresztet és a börtönrácsot.

A tárlat másik főműve a Kitelepítés. A viaszból készült alkotás a háború borzalmaival hordozza magában. „A marhavagon rácsos ablakán kezek nyúlnak ki, kapaszkodva a semmibe, integetve, lemondón, búcsúzva, megtörve. Az elhurcolt emberek fájdalmát idézik” – mondja a művész, aki szerint a nemzeti tragédia újra és újra szót kíván magának, amíg mi és kör-

nyezetünk nem tudjuk feldolgozni a múlt eseményeit.

Az életút időrendjét tekintve alighanem az a három nagyméretű fapasztika indítja az alkotások sorát, amelyek a hetvenes években születhettek, s egyszerre jelzik alkotójuk nyitottságát a népművészeti örökség, az organikus formákban való komponálás és a kor modernizmusa iránt. A későbbiekben egyre erősebbé vált benne az érdeklődés a szobrászat, különösen a bronzöntés klasszikus tradíciói, ezzel párhuzamosan a magyar kultú-

A SIKER KULCSA A KULTÚRA. Közösen ünnepelték a nemzeti kulturális intézmények képviselői a magyar kultúra napját tegnap este a Nemzeti Színházban. Az eseményt idén először, hagyományteremtő szándékkal rendezték meg. Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere díjakat adott át, és ünnepi beszéddel nyitotta meg a gálát. Mint elmondta: az ízlés lehet egyéni és közösségi kérdés, de az biztos, hogy bárhová megyünk a világon, a genius locit, a hely erejét, hangulatát a templomokban, a műemlékekben, a koncerttermekben, a színházakban és az irodalomban keressük. A miniszter Ravasz László püspök mondatait idézte: a nyelv titkos jegy, amelyet büszkén hordozunk. – Bár így lenne. A nyelv, a kultúra az egyetlen nemzeti vagyon, amit nem lehet kiárúsítani, legfeljebb leértékelni. A XX. század második felében azok a nemzetek lettek a kezdeti gazdasági nehézségek dacára sikeresek, amelyek ragaszkodtak nyelvükhöz, egyedi kincseikhez, és sajátos kulturális értékeiket nemcsak megőrizték, de meg is erősítették – mondta Balog. A miniszter arról is beszélt, hogy a kultúra nemcsak lélekben emel fel, hanem szociális értelemben is képes erre, ha segítők kezét nyújtunk a hátrányos helyzetűeknek a kultúrához való hozzáférésben. Példaként Snétberger Ferenc gitárművész gyermekéjek, cigány származású gyermekek számára létrehozott zenei központját említette. A közelmúlt kulturális eredményei közül kiemelte a megújult Erkel Színház, Zeneakadémia, Mátyás-templom és a Fejér Megyei Levéltár átadását, valamint a Budapest Music Center átadásához nyújtott támogatást, a jövőben megvalósuló közl pedig a Várkert bazár és a Vigadó átadását, a Honvéd Főparancsnokság és a hatvani Grassalkovich-kastély rehabilitációját. A gálán mások mellett felléptek a Nemzeti Színház művészei, Eperjes Károly és Tompos Kátya. (R. K. K.)

ra, irodalom, művészet és történelem jelesek életműve, személyisége iránt. A magyar közösség példaeértékű alakjait – *Jókai Mór*, *Kodály Zoltán* vagy *Vörösmarty Mihály* – bemutató érem sorozata szintén klasszikus irányvonalat képvisel, egy másik sorozat azonban áttört művi plakettjeinek ábrázoltjait egy-egy szimbólummal, így Kodályt a pávával, *Nagy Lászlót* a csikóval fonja egy kompozícióba. A ló és az ember kapcsolata egyébként is állandóan foglalkoztatja, legyen szó *Attiláról*, *Bulcsú vezérről*, *Szent Istvánról*, a bizánci hercegnővel solymászatra induló *Szent Imre* hercegről vagy a névtelen harcosokról, akik szinte összenőttek lovukkal, s akiknek megformálása újabb és újabb művészi problémák megoldására ad lehetőséget.

Különleges helyet foglal el művei között a *Balassi Bálintot* ábrázoló lovas szobor, amelynek áttört formái a nézőre bízák a mű kiegészítését, jelezve, hogy a mű valójában a néző képzeletében teljesedik ki, ahogyan a tények, események halmozából mindenkinek magának kell rekonstruálnia a történelmet is. (Nagy János szobrai, Kárpát-haza Galéria, február 17-ig.)